Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Rzeczpospolita Polska
INFOdoradca+
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

INFORMACJA O ZAWODZIE

Ratownik pokładowy

(541905)

Pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Ratownik pokładowy

(541905)

Pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Ratownik pokładowy (541905)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [576]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce autorskie wykonane przez zespół ekspercki.

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (048) 364-42-41, fax (048) 364-47-65
e-mail: instytut@itee.radom.pl http://www.itee.radom.pl

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU 3

1.1. Nazwa i kod zawodu(wg Klasyfikacji zawodów i specjalności) 3

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu 3

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD 3

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący 3

2. OPIS ZAWODU 4

2.1. Synteza zawodu 4

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania 4

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy) 5

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne 6

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie 8

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji 8

2.7. Zawody pokrewne 9

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE 9

3.1. Zadania zawodowe 9

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie działań ratowniczych z udziałem śmigłowca 9

3.3. Kompetencje społeczne 11

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu 12

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji 12

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO 13

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie 13

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu 14

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów 14

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie 15

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO) 15

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE 16

7. SŁOWNIK POJĘĆ 17

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze) 17

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe) 19

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu(wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Ratownik pokładowy 541905

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Instruktor desantujący.
- Operator pokładowy.
- Operator wyciągarki.
- Ratownik desantujący.
- Ratownik w helikopterze.
- Sarowiec.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 5419 Protective services workers not elsewhere classified.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Krzysztof Gosz – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Anna Kaczorowska – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Piotr Kin – Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa, Morska Stacja Ratownicza Łeba, Wejherowo.
- Hubert Marek – Grupa Bieszczadzka GOPR, Sanok.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Wacław Galewski – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Magdalena Jackman – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Daria Siemińska – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Jolanta Religa – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Mariusz Biały – Bieszczadzki Oddział Straży Granicznej, Przemyśl.
- Elżbieta Borewicz-Skoneczna – Eldar, Olsztyn.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Bogusław Mazur – Liceum Ogólnokształcące, Strzyżów.
- Łukasz Smetana – Grupa Krynicka GOPR, Krynica-Zdrój.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:
W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Praca **ratownika pokładowego** polega na ratowaniu życia lub zdrowia osób znajdujących się w sytuacji zagrożenia. Ratownik pokładowy jest członkiem ekipy śmigłowca ratunkowego interweniującego w wypadkach na różnym terenie, zwłaszcza zaś w ratownictwie górskim i morskim.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Ratownik pokładowy wykonuje szereg czynności związanych z planowaniem, organizacją oraz uczestnictwem w akcji ratowniczej.

Ratownik pokładowy bierze udział w omawianiu czynności do wykonania przez pilota oraz określaniu zadań dla grupy ratowniczej. Kluczowym obowiązkiem ratownika pokładowego jest natomiast wspieranie pilota śmigłowca w wykonywaniu operacji lotniczych. W ramach tego zadania realizuje wiele czynności wspomagających pracę pilota, związanych ze startem, lądowaniem i dolotem nad miejsce akcji, orientacją w terenie podczas lotu, w tym z korzystaniem z mapy oraz lokalizatora GPS[3].

Osoba pracująca w tym zawodzie bierze czynny udział w akcjach ratunkowych z wykorzystaniem śmigłowca, w desancie[1] ratowników śmigłowcowych, przenoszeniu ratowników/poszkodowanych przy pomocy długiej liny[2], wykorzystaniu dźwigu pokładowego itp.

Do obowiązków ratownika pokładowego może należeć przygotowanie i kontrolowanie sprzętu, sprawdzanie łączności radiowej.

WAŻNE:
Praca w zawodzie **ratownik pokładowy** wiąże się z dużym stresem wynikającym z prowadzenia akcji ratowniczych w warunkach bezpośrednio zagrażających życiu i zdrowiu ratowników oraz pod presją czasu.

Sposoby wykonywania pracy

Praca **ratownika pokładowego** polega w szczególności na:
- dbaniu o zachowanie należytego poziomu bezpieczeństwa w otoczeniu śmigłowca,
- informowaniu przez radio pokładowe pilota o przeszkodach, statkach powietrznych oraz innych zagrożeniach w czasie przelotu oraz lądowania,
- nawiązywaniu łączności z ratownikami na ziemi,
- poręczowaniu śmigłowca i kontrolowaniu zamocowania punktów asekuracyjnych,
- kontrolowaniu działania pokładowych urządzeń ratowniczych,

- przygotowywaniu sprzętu ratunkowego,
- asekurowaniu desantujących się ratowników,
- naprowadzaniu śmigłowca na docelową lokalizację,
- koordynowaniu w zespole ratowników akcji ratowniczej lub poszukiwawczej.

WAŻNE:
Jeżeli **ratownik pokładowy** posiada uprawnienia instruktora ratownictwa górskiego, może prowadzić szkolenia z zakresu ratownictwa śmigłowcowego.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Miejscem pracy **ratownika pokładowego** jest zazwyczaj pokład śmigłowca oraz miejsca prowadzenia akcji ratowniczej. Praca w tym zawodzie jest ściśle związana z działaniami z wykorzystaniem śmigłowca. Większa część pracy wykonywana jest w powietrzu, ale również na lotnisku, w hangarze oraz w sali wykładowej (dotyczy to działań szkoleniowych, promocyjnych, prezentacji założeń realizowanych zadań i in.).

Praca ratownika pokładowego odbywa się często w niesprzyjających warunkach meteorologicznych. Ratownik pokładowy pracuje na wysokości, w dużym stresie związanym z odpowiedzialnością za zdrowie i życie osób ratowanych oraz załogi śmigłowca. Swoją pracę wykonuje zazwyczaj w pozycji wymuszonej okolicznościami akcji ratowniczej.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Ratownik pokładowy w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- wyciągarkę[12],
- liny alpinistyczne, karabinki,
- nosze śmigłowcowe[5],
- taśmy nylonowe,
- kask śmigłowcowy,
- intercom[4] do łączności pokładowej,
- radiotelefon[7],
- nawigację GPS,
- środki transportu (samochód ratowniczy),
- odzież utrzymującą komfort termiczny w skrajnych warunkach atmosferycznych,
- sprzęt asekuracyjny zabezpieczający ratownika pokładowego przed utonięciem (kamizelki ratunkowe) oraz umożliwiający bezpieczne prowadzenie akcji ratowniczych z jednostki pływającej bądź ze śmigłowca,
- sprzęt służący do ratowania rozbitków (pętle ewakuacyjne, sieci do podejmowania osób z wody, kosze, nosze ewakuacyjne),
- osprzęt służący do opieki nad osobami poszkodowanymi (koła ratunkowe, środki ochrony termicznej),
- sprzęt gaśniczy,
- zestaw rakiet sygnałowych i oświetlających,
- inne narzędzia i urządzenia w zależności od wymogów sytuacji.

Organizacja pracy

Praca w zawodzie **ratownik pokładowy** jest wykonywana w trybie dyżurów (zmianowość pracy), w trakcie których ratownik pokładowy pozostaje w pełnej gotowości do podjęcia akcji ratunkowej. Dyżury i akcje ratownicze prowadzone są zespołowo i wymagają dobrej współpracy pomiędzy jego członkami. Działania administracyjne i pomocnicze najczęściej realizuje indywidualnie.

Praca ratownika pokładowego nie jest rutynowa, każda z akcji wymaga stworzenia odrębnego planu działań. Ratownik pokładowy ponosi odpowiedzialność za zdrowie i życie osób ratowanych oraz pozostałych członków zespołu ratowniczego.

Na organizację pracy duży wpływ mają czynniki niezależne od ratownika pokładowego, takie jak m.in.:
- pogoda,
- rodzaj statku powietrznego (śmigłowca),
- umiejętności pilota,
- posiadany sprzęt ratowniczy,
- stan zdrowia i samopoczucia, w tym psychofizycznego poszczególnych członków zespołu ratowniczego,
- miejsce i warunki prowadzenia akcji ratowniczej.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Ratownik pokładowy narażony jest m.in. na następujące czynniki stanowiące zagrożenie dla życia i zdrowia:
- wzmożony hałas,
- uderzenie, skaleczenie a nawet poranienie przez wirujące łopaty wirnika głównego i ogonowego,
- zakłucia, rany cięte podczas użytkowania sprzętu ratowniczego,
- zapylenie i silne powiewy powietrza wytworzone przez łopaty wirników śmigłowca,
- zmienne warunki atmosferyczne, ekspozycję na niskie i wysokie temperatury, silny wiatr, wysoką wilgotność powietrza, wysokie nasłonecznienie,
- wibracje i turbulencje,
- upadek z wysokości,
- zagrożenia mikrobiologiczne ze strony ratowanych pacjentów**,**
- przeciążanie układu kostno-stawowego,
- stres wynikający z prowadzenia działań pod presją czasu, odpowiedzialności za innych ludzi itp.

W pracy ratownika pokładowego najczęściej dochodzi do urazów układu kostno-szkieletowego, które są najczęściej następstwem urazów układu kostnego.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **ratownik pokładowy** ważne są:

<u>w kategorii wymagań fizycznych</u>
- silna budowa ciała,
- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność układu krążenia,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządów równowagi;

w kategorii sprawności sensomotorycznych
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- ostrość słuchu,
- ostrość wzroku,
- zmysł równowagi,
- zręczność rąk,
- zręczność palców,
- spostrzegawczość,
- brak lęku przed wysokością;

w kategorii sprawności i zdolności
- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- wyobraźnia przestrzenna,
- zdolność analizowania sytuacji i podejmowania ryzyka,
- zdolność skutecznego przekonywania;

w kategorii cech osobowościowych
- gotowość do współdziałania,
- wytrzymałość na długotrwały wysiłek fizyczny,
- wytrzymałość na długotrwały wysiłek psychiczny,
- odporność emocjonalna,
- samokontrola,
- odporność na działanie pod presją czasu,
- odpowiedzialność za innych,
- wytrwałość i cierpliwość,
- wychodzenie z własną inicjatywą,
- empatia,
- odwaga,
- gotowość do ustawicznego uczenia się oraz dzielenia się wiedzą.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach*: *3.3. Kompetencje społeczne; 3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Do pracy w zawodzie **ratownik pokładowy** wymagane są: ogólny dobry stan zdrowia, sprawność fizyczna oraz prawidłowy wzrok. Pod względem wydatku energetycznego praca w tym zawodzie należy do prac ciężkich (prowadzenie akcji ratowniczych) i lekkich (wykonywanie pracy administracyjnych). Występują w niej duże obciążenia psychiczne związane z odpowiedzialnością za życie innych osób.

Do przeciwwskazań uniemożliwiających pracę w zawodzie ratownik pokładowy można zaliczyć:
- wady układu mięśniowego oraz kostno-stawowego,
- wady wzroku w stopniu uniemożliwiającym korekcję za pomocą okularów,
- choroby przewlekłe, kardiologiczne, neurologiczne,
- dysfunkcję kończyn górnych w zakresie precyzyjnego chwytania, sięgania, przenoszenia, skręcania, rozłączania.

WAŻNE:
O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2018 r.) do podjęcia pracy w zawodzie **ratownik pokładowy** preferowane jest wykształcenie wyższe na kierunku ratownictwo medyczne.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Podjęcie pracy w zawodzie **ratownik pokładowy** ułatwia posiadanie dyplomu ukończenia studiów wyższych (studia I i II stopnia) oraz studiów podyplomowych powiązanych z ratownictwem medycznym. Dodatkowymi atutami przy zatrudnianiu mogą być zaświadczenia/certyfikaty potwierdzające kwalifikacje ratownika pokładowego np. w zakresie:

- Indywidualnych Technik Ratunkowych (technik ITR[11]), zakończone uzyskaniem świadectwa przeszkolenia w zakresie indywidualnych technik ratunkowych,
- kwalifikowanej pierwszej pomocy,
- bezpieczeństwa własnego i odpowiedzialności wspólnej,
- ratownictwa śmigłowcowego III stopnia.

Dodatkowym atutem przy zatrudnianiu w zawodzie ratownik pokładowy są dokumenty potwierdzające ukończenie kursów, np.:

- ochrony przeciwpożarowej,
- instruktora ratownictwa górskiego,
- instruktora technik linowych,
- ratownika morskiego (świadectwo ratownika – Certificate of Proficiency in Survival and Rescue Boats Other Than Fast Rescue Boats),
- nurkowania,
- ratownika wodnego,
- ratownictwa na wodach,
- z zakresu działań przeciwpowodziowych.

WAŻNE:
W zawodzie **ratownik pokładowy** wymagana jest niekaralność za umyślne przestępstwa.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

W zależności od stażu pracy, posiadanych kwalifikacji oraz jednostki macierzystej, **ratownik pokładowy** może posiadać różne stopnie ratownicze (kandydat, ratownik pokładowy). Kolejne stopnie wiążą się ze wzrostem zakresu obowiązków oraz odpowiedzialności. Zwieńczeniem ścieżki awansu pracownika w zawodzie ratownik pokładowy jest funkcja związana z zarządzaniem określoną jednostką organizacyjną.

Rozwój zawodowy ratownika pokładowego wymaga ciągłego szkolenia i zwiększania posiadanych umiejętności. Możliwość dalszego rozwoju zawodowego można uzyskać poprzez:

- ukończenie studiów I oraz II stopnia na kierunku ratownictwo medyczne,
- szkolenia organizowane przez własnego pracodawcę,
- szkolenia organizowane przez innych pracodawców zatrudniających ratowników pokładowych,
- branżowe szkolenia, konferencje, jak również warsztaty tematyczne dotyczące ratownictwa i bezpieczeństwa publicznego,

- warsztaty dotyczące ratownictwa śmigłowcowego,
- rozszerzenie swoich kompetencji zawodowych poprzez podejmowanie kształcenia i/lub szkolenia w zawodach pokrewnych.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) osoba wykonująca zawód **ratownik pokładowy** może potwierdzić swoje kompetencje, kończąc studia I oraz II stopnia na kierunku ratownictwo medyczne.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **ratownik pokładowy** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Ratownik medyczny	325601
Ratownik górniczy	541902
Ratownik górski	541903
Ratownik morski	541904
Ratownik wodny	541906

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **ratownik pokładowy** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

Z1 Przygotowanie sprzętu ratowniczego do działań wysokościowych.
Z2 Zaplanowanie operacji ratowniczej z udziałem śmigłowca.
Z3 Pełnienie dyżurów w gotowości do podjęcia akcji ratowniczej.
Z4 Udział w akcjach ratowniczych z użyciem śmigłowca.
Z5 Wykonywanie podstawowych działań ratownictwa medycznego.
Z6 Współdziałanie z innymi służbami w zakresie czynności ratowniczych oraz ograniczania skutków sytuacji niebezpiecznych.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie działań ratowniczych z udziałem śmigłowca

Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie działań ratowniczych z udziałem śmigłowca obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Przygotowanie sprzętu ratowniczego do działań wysokościowych	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Cel stosowania sprzętu ochrony indywidualnej[9]; • Wyposażenie osobiste ratownika; • Zadania dla grupy wysokościowej i ratownika	• Sprawdzać i zezwalać na użycie sprzętu indywidualnego i zespołowego podczas działań; • Dobierać sprzęt potrzebny do działań ratowniczych z wykorzystaniem śmigłowca;

pokładowego podczas poszczególnych operacji z wykorzystaniem śmigłowca; • Zasady działania aparatury radiotelefonicznej; • Sprzęt wykorzystywany do działań technikami alpinistycznymi z wykorzystaniem śmigłowca; • Zasady mocowania sprzętu na pokładzie śmigłowca; • Zasady budowania stanowisk[10].	• Sprawdzać sprzęt łącznościowy; • Sprawdzać poprawność działania urządzeń do awaryjnego cięcia lub zrzutu liny; • Mocować sprzęt do pokładu śmigłowca; • Zakładać oporęczowanie[6]; • Budować stanowiska.

Z2 Zaplanowanie operacji ratowniczej z udziałem śmigłowca	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Cel planowanej operacji, w tym zadania osób biorących w niej udział; • Niebezpieczeństwa związane z przeprowadzeniem operacji; • Ograniczenia fizyczne i psychiczne uczestników działań z wykorzystaniem śmigłowca; • Zasady obsługi środków technicznych służących do prognozowania warunków pogodowych.	• Uczestniczyć w planowaniu sposobów realizacji zadania z wykorzystaniem śmigłowca; • Określać kluczowe niebezpieczeństwa związane z przeprowadzeniem operacji; • Przewidywać sytuację uniemożliwiającą wykonanie zadania i przygotować alternatywny sposób jej przeprowadzenia; • Wykorzystywać dostępne środki techniczne w celu prognozowania dogodnych warunków pogodowych.

Z3 Pełnienie dyżurów w gotowości do podjęcia akcji ratowniczej	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Regulamin pełnienia dyżurów obowiązujący w danej instytucji; • Zakres obowiązków przydzielonych na czas oczekiwania na akcję; • Procedury postępowania w momencie otrzymania zgłoszenia o konieczności podjęcia akcji ratowniczej; • Potrzebę właściwego budowania relacji z członkami zespołu w trakcie długotrwałego oczekiwania na akcję ratowniczą.	• Stosować zapisy regulaminu pełnienia dyżurów obowiązujący w danej instytucji; • Organizować okres pozostawania w spoczynku (oczekiwanie na akcję ratowniczą) zgodnie z wymogami regulaminu; • Przygotowywać się do podjęcia akcji w czasie nie dłuższym niż określony w regulaminie; • Utrzymywać właściwe relacje z pozostałymi członkami zespołu pozostającymi na dyżurze.

Z4 Udział w akcjach ratowniczych z użyciem śmigłowca	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Regulamin prowadzenia akcji ratowniczej w przypadku różnego typu zdarzeń; • Zasady łączności pokładowej oraz pomiędzy śmigłowcem a ratownikami; • Techniki naprowadzania pilota na miejsce desantu; • Procedury oraz techniki desantowania ratowników z pokładu śmigłowca; • Techniki ewakuacji ratowników z miejsca zdarzenia; • Zasady użytkowania sprzętu ratowniczego; • Wytyczne dotyczące zabezpieczenia miejsca	• Stosować w praktyce zapisy regulaminu prowadzenia akcji ratowniczej; • Prowadzić łączność z pilotem i ratownikami z wykorzystaniem intercomu i radiostacji; • Naprowadzać śmigłowiec nad miejsce desantu; • Desantować ratowników z pokładu śmigłowca; • Ewakuować ratowników i/lub poszkodowanych przy pomocy długiej liny; • Użytkować sprzęt ratowniczy zgodnie z instrukcją i przeznaczeniem; • Zabezpieczać miejsce akcji; • Ograniczać ryzyko wystąpienia zagrożeń;

akcji; • Metody ograniczania możliwości wystąpienia zagrożeń oraz ich skutków; • Zasady podległości służbowej w ramach zespołu ratowniczego; • Zasady formalnego zgłaszania rozpoczęcia oraz zakończenia akcji ratowniczej; • Techniki alpinistyczne z wykorzystaniem śmigłowca przy ratownictwie kolejkowym[8], na akwenach, rzekach i rozlewiskach (powodzie); • Zasady działania środków łączności.	• Przestrzegać zasad podległości służbowej w ramach zespołu ratowniczego; • Zgłaszać rozpoczęcie oraz zakończenie akcji ratowniczej; • Stosować techniki alpinistyczne; • Korzystać ze środków łączności.

Z5 Wykonywanie podstawowych działań ratownictwa medycznego	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Regulamin prowadzenia akcji ratunkowej; • Zasady oceny stanu zdrowia poszkodowanego; • Zasady pierwszej pomocy w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia; • Zasady tworzenia warunków oczekiwania na wsparcie medyczne; • Zasady pozyskiwania danych osobowych w związku z prowadzonymi czynnościami służbowymi.	• Organizować miejsce prowadzenia akcji zgodnie z wytycznymi regulaminu; • Oceniać stan zdrowia poszkodowanego; • Uzyskiwać od osoby poszkodowanej niezbędne informacje medyczne, a także, w razie potrzeby, uspokajać daną osobę; • Przeprowadzać akcję udzielania pierwszej pomocy; • Stwarzać właściwe warunki oczekiwania na wsparcie medyczne bądź zabezpieczenie transportu osoby poszkodowanej; • Pozyskiwać niezbędne dane osobowe oraz przeprowadzać czynności służbowe zgodnie z przepisami prawa.

Z6 Współdziałanie z innymi służbami w zakresie czynności ratowniczych oraz ograniczania skutków sytuacji niebezpiecznych	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI– potrafi:**
• Przepisy prawne w zakresie zabezpieczania miejsca zagrożenia; • Zasady oraz systemy współpracy z innymi podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo; • Zasady funkcjonowania środków łączności.	• Stosować w praktyce przepisy prawa dotyczące zabezpieczania miejsc zagrożenia z uwzględnieniem ról poszczególnych służb; • Uzyskiwać pomoc od innych służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w zakresie zagrożenia; • Wykorzystywać środki łączności do komunikowania się z innymi służbami.

3.3. Kompetencje społeczne

Pracownik w zawodzie **ratownik pokładowy** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

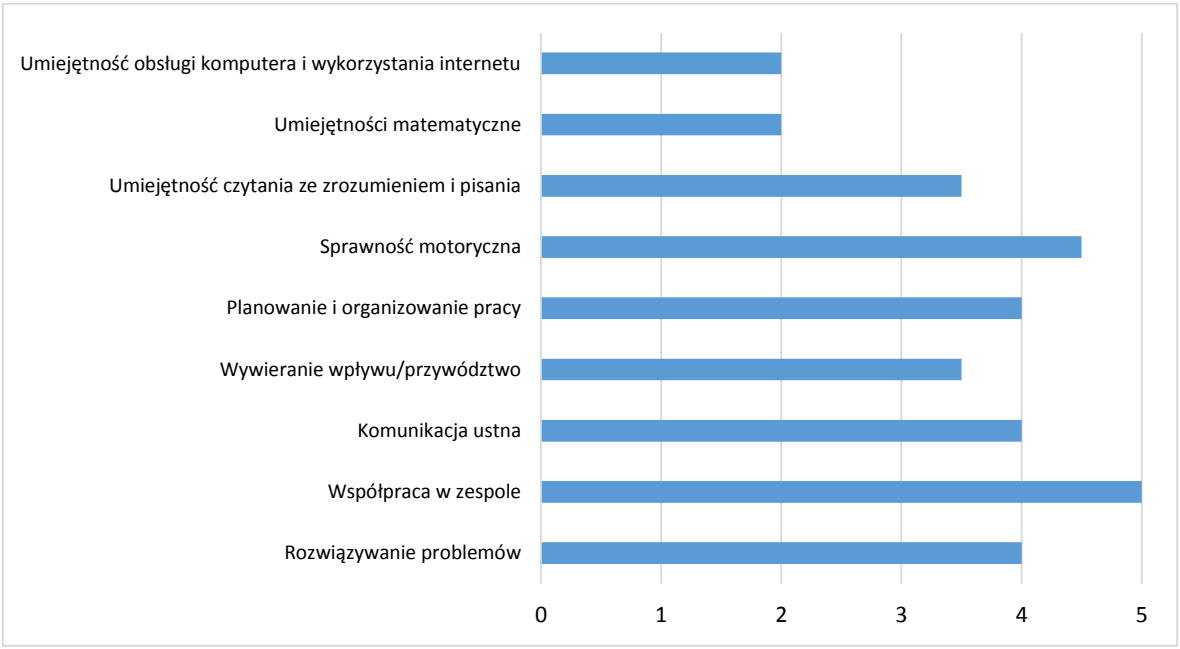
W szczególności pracownik jest gotów do:

- Prowadzenia dialogu i konsultacji w celu podejmowania decyzji w ważnych kwestiach na rzecz poprawy bezpieczeństwa operacji z wykorzystaniem śmigłowca.

- Kierowania się zasadami zgodnymi z etyką zawodową i obowiązującymi przepisami w zakresie uczestnictwa w akcjach ratowniczych z wykorzystaniem śmigłowca.
- Podnoszenia własnych kompetencji zawodowych w zakresie technik ratowniczych oraz uczestnictwa w akcjach ratowniczych z wykorzystaniem śmigłowca.
- Oceniania zagrożenia zdrowia oraz życia i podejmowania działań adekwatnych do stopnia zagrożenia w trakcie uczestnictwa w akcji ratowniczej.
- Radzenia sobie ze stresem związanym z udziałem w akcjach ratowniczych.

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien posiadać zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **ratownik pokładowy.**

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **ratownik pokładowy**

Uwaga:
Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **ratownik pokładowy** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: https://www.kwalifikacje.gov.pl
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Możliwości uzyskania zatrudnienia w zawodzie **ratownik pokładowy** (2018 r.) są ograniczone. Potencjalni pracodawcy to przede wszystkim instytucje publiczne, w tym:

- Górnicze Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (GOPR),
- Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (TOPR),
- Lotnicze Pogotowie Ratunkowe,
- Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa (SAR),
- Policja,
- Straż Graniczna,
- Wojsko Polskie,
- Państwowa Straż Pożarna.

Nabór pracowników do służby ratownictwa prowadzony jest incydentalnie, w momencie wystąpienia zapotrzebowania na pojedynczych stanowiskach. Wykorzystuje się wówczas przede wszystkim zasoby wewnętrzne (dotyczy to zwłaszcza służb ratowniczych Wojska Polskiego).

WAŻNE:
Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
http://oferty.praca.gov.pl

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:
Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:
http://mz.praca.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe

Barometr zawodów: https://barometrzawodow.pl

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:
Mazowieckie – http://obserwatorium.mazowsze.pl
Małopolskie – https://www.obserwatorium.malopolska.pl
Lubelskie – http://lorp.wup.lublin.pl
Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – http://obserwatorium.wup.lodz.pl
Pomorskie – http://www.porp.pl
Opolskie – http://www.obserwatorium.opole.pl
Wielkopolskie – http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl
Zachodniopomorskie – https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-rynku-pracya
Podlaskie – http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
http://zielonalinia.gov.pl

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:
http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
https://eures.praca.gov.pl
https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) w ramach systemu kształcenia zawodowego w Polsce nie przygotowuje się kandydatów do pracy w zawodzie **ratownik pokładowy**. Kandydaci do pracy w tym zawodzie mają jednak możliwość kształcenia w licznych szkołach wyższych na studiach I i II stopnia na kierunku ratownictwo medyczne. Kierunek ten posiadają w swej ofercie głównie uniwersytety medyczne.

Wiele uczelni w Polsce oferuje także kształcenie w systemie studiów podyplomowych dla absolwentów szkół wyższych, pragnących poszerzyć swoją wiedzę z zakresu wybranych zagadnień ratowniczych.

Szkolenie

Szkolenia w zawodzie **ratownik pokładowy** najczęściej prowadzą organizacje lub służby, które posiadają śmigłowiec lub wykorzystują go na zasadzie użyczenia lub wspólnych szkoleń. Proces szkolenia najczęściej obejmuje trzystopniowy etap nabywania kwalifikacji:

- I – współpraca ze śmigłowcem (zasady BHP, organizacja lądowisk, warunki meteo),
- II – ratownik śmigłowcowy (wykorzystanie technik alpinistycznych we współpracy ze śmigłowcem, zjazdy z pokładu śmigłowca, przenoszenie przy pomocy długiej liny),
- III – ratownik pokładowy (planowanie, organizacja i realizowanie działań z pokładu śmigłowca).

Podjęcie pracy w zawodzie ratownik pokładowy wymaga odbycia szeregu kursów specjalistycznych. Szkolenia najczęściej organizowane są przez prywatne firmy szkoleniowe, posiadające odpowiednie certyfikaty.

Organizatorzy tych szkoleń potwierdzają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

WAŻNE:
Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:
www.wybierzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:
https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne
http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod
https://zrp.pl

Szkolenia zawodowe:
Rejestr Instytucji Szkoleniowych – http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris
Baza Usług Rozwojowych – https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl

Inne źródła danych:
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl
Bilans Kapitału Ludzkiego – https://bkl.parp.gov.pl
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – http://www.frse.org.pl, http://europass.org.pl
Learning Opportunities and Qualifications in Europe – https://ec.europa.eu/ploteus

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) wynagrodzenie osób pracujących w zawodzie **ratownik pokładowy** różni się w zależności od sektora (publiczny czy prywatny) oraz możliwości finansowych danej instytucji. Poziom wynagrodzenia waha się najczęściej w granicach od 3400 zł do 6500 zł brutto miesięcznie.

W dużej mierze na poziom wynagrodzenia mają wpływ:

- doświadczenie,
- staż pracy,
- poziom kwalifikacji,
- grupa zaszeregowania czy stopień wojskowy.

Wynagrodzenie ratownika pokładowego składa się z części stałej (zasadniczej), a także powszechnie oferowane są z dodatki do uposażenia, np. w służbie wojskowej: tzw. mundurówka, trzynasta pensja, nagrody jubileuszowe, dodatki stażowe i inne. Zakres dodatkowych wynagrodzeń uregulowany jest w ustawie o sposobie ustalania najniższego wynagrodzenia zasadniczego pracowników wykonujących zawody medyczne zatrudnionych w podmiotach leczniczych.

WAŻNE:
Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:
Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:
http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy
Przykładowe portale informujące o zarobkach:
https://wynagrodzenia.pl/gus
https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach
https://sedlak.pl/raporty-placowe
https://zarobki.pracuj.pl
https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen
https://www.kariera.pl/wynagrodzenia

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **ratownik pokładowy** nie zatrudnia się osób z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Jest to spowodowane dużymi wymaganiami dotyczącymi sprawności psychicznej i fizycznej pracowników wykonujących ten zawód.

WAŻNE:
Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:
https://ec.europa.eu/esco/portal/home

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation
- **Umiejętności/Kompetencje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/skill
- **Kwalifikacje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10.2018 r.

- Międzynarodowa Konwencja o wymaganiach w zakresie wyszkolenia marynarzy, wydawania im świadectw oraz pełnienia wacht, 1978, sporządzona w Londynie dnia 7 lipca 1978 r. (Dz. U. z 1984 r. Nr 39, poz. 201, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 8 czerwca 2017 r. o sposobie ustalania najniższego wynagrodzenia zasadniczego pracowników wykonujących zawody medyczne zatrudnionych w podmiotach leczniczych (Dz. U. poz. 1473).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 616, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 181, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2195, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 23 kwietnia 2018 r. w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji członków załóg statków morskich (Dz. U. poz. 802).

Literatura branżowa:

- Compa T., Kozuba J., Skop Z.: Ratownictwo lotnicze i lotniskowe. Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych, Dęblin 2010.
- Mateja W.: Ratownictwo z powietrza w Tatrach. Podręcznik śmigłowcowych technik ratowniczych. Wydawnictwo Stapis, Katowice 2013.
- Zespół redakcyjny Komisji Szkoleniowej GOPR. Poradnik ratownika GOPR. Tom 4 – Ratownictwo specjalistyczne. Wydawnictwo Kraj, Warszawa 1983.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10. 2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl
- Platforma szkoleniowa GOPR: hhttp://www.dydaktyka.agh.edu.pl
- Portal Asystent BHP: https://asystentbhp.pl

- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: http://kwalifikacje.edu.pl
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus
- Wyszukiwarka opisów zawodów: http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiająca porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.

Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja", „egzaminowanie". Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu", „świadectwa", „certyfikatu".
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	**Desant**	Opuszczenie pokładu śmigłowca poprzez zjazd po linie, skok przy pomocy wyciągarki lub liny alpinistycznej.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/sjp/desant;2554814.html [dostęp: 31.10.2018]
2	**Długa lina**	„Longline", lina alpinistyczna o długości od 15 do 50 m służąca do podpięcia noszy lub ratowników do pokładu śmigłowca w celu przeniesienia w miejsce bezpieczne, umożliwiające lądowanie.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://speleo.pwr.wroc.pl/files/skrypt/wyd13/skrypt2013.pdf [dostęp: 31.10.2018]
3	**Lokalizator GPS**	Urządzenie do określania lokalizacji w oparciu o globalny system wyznaczania pozycji (lokalizacji) obiektów wykorzystujący sztuczne satelity Ziemi, przeznaczony do ciągłego, szybkiego i dokładnego wyznaczania trzech współrzędnych określających pozycję anteny odbiornika osobistego albo zainstalowanego na obiekcie stałym lub ruchomym, znajdującym się na lądzie, wodzie lub w powietrzu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/GPS;3907249.html [dostęp: 31.10.2018]
4	**Łączność Intercom**	Łączność pokładowa – wewnętrzna na pokładzie śmigłowca umożliwiająca porozumiewanie się wszystkich członków załogi.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://www.elson.pl/system-lacznosci-wewnetrznej-interkom-chat [dostęp: 31.10.2018]

5	**Nosze śmigłowcowe**	Sztywne nosze umożliwiające transport poszkodowanego pod pokładem śmigłowca, posiadające specjalne uchwyty do podpięcia liny.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.czarmed.pl/wielofunkcyjne-nosze-ewakuacyjne-dx-020.html [dostęp: 31.10.2018]
6	**Oporęczowanie**	Lina asekuracyjna montowana do pokładu śmigłowca i służąca do asekuracji osób znajdujących się na pokładzie śmigłowca.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://docplayer.pl/4919624-Ratownictwa-wysokosciowego.html [dostęp: 31.10.2018]
7	**Radiotelefon**	Urządzenie służące do łączności, umożliwiające kontakt załogi śmigłowca z ratownikami na ziemi.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://docplayer.pl/4919624-Ratownictwa-wysokosciowego.html [dostęp: 31.10.2018]
8	**Ratownictwo kolejkowe**	Ewakuacja osób z kolei linowych przeznaczonych do transportu osób.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20112081241 [dostęp: 31.10.2018]
9	**Sprzęt ochrony indywidualnej**	Specjalistyczny sprzęt zapobiegający wypadnięciu ratowników z pokładu śmigłowca oraz inny sprzęt zapewniający bezpieczeństwo np. kaski.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://speleo.pwr.wroc.pl/files/skrypt/wyd13/skrypt2013.pdf [dostęp: 31.10.2018]
10	**Stanowisko**	Punkt, miejsce mocowania liny, spełniające określone normy wytrzymałościowe.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://speleo.pwr.wroc.pl/files/skrypt/wyd13/skrypt2013.pdf [dostęp: 31.10.2018]
11	**Techniki ITR (Indywidualne Techniki Ratunkowe)**	Przedmiot kursu specjalistycznego niezbędnego do podjęcia pracy w zawodzie ratownik pokładowy. Kurs obejmuje m.in. techniki ewakuacji ludzi ze statku, ratowania rozbitków, ewakuacji załogi statku przez śmigłowiec oraz obsługi pirotechnicznych środków sygnałowych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://www.polska-zbrojna.pl [dostęp: 31.10.2018]
12	**Wyciągarka**	Winda (dźwig) pokładowa montowana do kadłuba śmigłowca i służąca do wyciągania, opuszczania ratowników lub poszkodowanych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://docplayer.pl/4919624-Ratownictwa-wysokosciowego.html [dostęp: 31.10.2018)

www.psz.praca.gov.pl

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

ISBN 978-83-7789-495-8 [576]